

עמדת "בשער" בנושא:

כישלון החינוך המדעי בישראל – קריאה לפעולה דחופה

תוצאות מבחן המיצ"ב במדעים, כפי שפורסמו בתקשורת, מציגות תמונה מדאיגה ביותר: רק 3% מתלמידות ותלמידי כיתות ט' עמדו בדרישות תכנית הלימודים של משרד החינוך, וכ-81 לא הגיעו אפילו לקרבת הסף הנדרש. תוצאה זו, גם אם יש השגות על המבחן עצמו, מייצגת מציאות עגומה ומסוכנת שאסור לעבור עליה לסדר היום.

נתונים אלה מצטרפים להישגים המדאיגים שהתפרסמו לאחרונה בקרב תלמידות ותלמידי כיתות ו' במתמטיקה ואנגלית, שבהם רק כ-36% עמדו ברף שקבע משרד החינוך, ותלמידות ותלמידי כיתות ט' בהם שיעור העמידה ברף באנגלית עמד על 22%. אם מוסיפים על כך את ההישגים המאוד ממוצעים במבחנים בינלאומיים כגון פיז"א, ואת הפערים הגדולים בין שכבות אוכלוסייה שונות – התמונה הכוללת קשה ביותר. זהו כישלון מהדהד של מערכת החינוך, המחייב בחינה מעמיקה של הפערים הסוציו-אקונומיים ומענה ממוקד להם.

ארגון "בשער – קהילה אקדמית למען החברה בישראל" מבקר נחרצות את ניסיונו של שר החינוך להסתיר את תוצאות מבחן המיצ"ב במדעים על ידי עיכוב פרסומן. במקום לעמוד בשקיפות מאחורי הנתונים ולהתמודד ביושר עם המשתמע מהם, בחר השר שלא לחשוף אותם לציבור. זאת אינה הדרך שתביא לתיקון.

מדינה בטוחה, משגשגת והישגית במאה ה-21 זקוקה להון אנושי עם בסיס חזק במדעים. לימודי ליבה באנגלית, מתמטיקה ומדעים הכרחיים לכלל התלמידות והתלמידים. בהעדרם לא תוכל המדינה לעמוד בחזית המדעית והטכנולוגית, על כל המשתמע מכך לביטחון לאומי, לצמיחה כלכלית ולחוסן חברתי, ולמענה על האתגרים הקיומיים שבפניהם אנו ניצבים.

האקדמיה הישראלית – האוניברסיטאות והמכללות, הפקולטות המדעיות, בתי הספר לחינוך והמכללות להוראה – חייבת להידרש לחשיבה מעמיקה בנושא. מוסדות אלה מכשירים את המורות והמורים, מפתחים את תכניות הלימוד ומייצרים את הידע הפדגוגי הנדרש לתיקון. ולכן, מעבר לביקורת נוקבת על משרד החינוך, קריאתנו לפעולה מופנית גם פנימה – להידרש לאתגר.

תלמידות ותלמידי בתי הספר הם הסטודנטיות והסטודנטים לעתיד, הם העתודה המחקרית האקדמית ואלו שיובילו את התעשייה עתירת הידע ואת מערכות הכלכלה והחברה במדינת ישראל. מכאן, ומהאחריות החברתית של האקדמיה, חובתה להידרש למצב הנוכחי, להשמיע קול ולתרום גם היא לתיקון.

אחת הסיבות המבניות המרכזיות למשבר היא המחסור החמור במורות ובמורים מוסמכים למדעים, מתמטיקה ואנגלית. על בתי הספר לחינוך והמכללות להוראה להציע דרכי פעולה להגדלה משמעותית של קיבולת הכשרת המורות והמורים במקצועות אלה, לשדרג את איכות ההכשרה ולפתח מסלולים מהירים המעודדים נשות ואנשי מקצוע מהתעשייה והאקדמיה המעוניינים בכך לעבור להוראה. במקביל, על הקהילה האקדמית לגשר בין הידע הפדגוגי המחקרי הקיים לבין הכיתה בפועל, ולהוביל פיילוטס מדידים בשיתוף משרד החינוך.

ארגון "בשער" קורא למערכת האקדמית ליטול יוזמה פעילה ולהציע, בדיאלוג עם משרד החינוך, תוכנית ממלכתית מבוססת מחקר שתביא לתיקון המצב הנוכחי.

על הממשלה להגדיל משמעותית את תקציב הכשרת המורות והמורים במדעים, במתמטיקה ובאנגלית, להשקיע בפיתוח תוכניות לימוד עדכניות בשיתוף המוסדות להשכלה גבוהה, וליצור מנגנון מימון ייעודי שיאפשר שיתוף פעולה מתמשך בין חוקרות וחוקרים אקדמיים לבתי ספר.

משרד החינוך חייב לפעול לקיום מערכת לימודים ממלכתית אחת שתבטיח לימודי ליבה ברמה ראויה לכלל התלמידות והתלמידים, תוך חשיבה מחודשת על תכני ואופן הוראת המדעים. בין היתר יש לבנות מאגר מורות ומורים איכותי עם תגמול מתאים, תוך מיצוי הפוטנציאל הקיים של המורות והמורים הראויים מכלל המגזרים באוכלוסייה, ולהקים תשתיות לימוד ראויות בבתי הספר.

נושא החינוך בישראל – הלימודים בכלל ולימודי הליבה בפרט – הוא נושא קריטי שאינו זוכה להד הציבורי הראוי לו. הזמן לפעול הוא עכשיו – לפני שהפער בין ישראל לעולם המפותח יהפוך לבלתי ניתן לגישור.

ההידרדרות הנמשכת – בנפשנו היא.

19.5.26

ארגון "[בשער](#)" – קהילה אקדמית למען החברה בישראל (ע"ר) – מאגד מעל 2,000 חברות וחברי סגל אקדמי מכל מוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל, כולל בין היתר כלות וחתני פרס נובל ופרס ישראל, נשיאות, נשיאים ורקטורים לשעבר, הפועלים למען החברה בישראל ולמען שימור האינטרס הלאומי של המדינה בתחומי ההשכלה הגבוהה, המחקר והאקדמיה – כל אלה הכרחיים לשגשוגה של המדינה בכל תחום ולקיומה כחברה פתוחה, סובלנית ודמוקרטית, חברה שתומכת במחקר איכותי וחדשני ומקדמת ידע, תוך שמירה על עצמאותה ואיכותה של מערכת ההשכלה הגבוהה.